Gezondheid, Milieu en Veiligheid Brabant

Gemeente Meierijstad
Dhr. Niesten, mevrouw Eekman
Postbus 10001
5460 DA VEGHEL

Kenmerk:	WBGMV 573577165-19389	Datum:	14 maart 2023
Behandeld door:	M.Scholtes / R. van Aalsburg	E-mail:	m.scholtes@ggdgmv.nl
Onderwerp:	Gezondheidskundige beoordeling initiatief Wijsstraat ongenummerd Schijndel		

Geachte heer Niesten, mevrouw Eekman,

Op 20 februari 2023 heeft u namens de gemeente Meierijstad de GGD benaderd met het verzoek een advies te geven over het initiatief aan de Wijsstraat ongenummerd te Schijndel. Het betreft hier een plan voor de ontwikkeling van 3 woningen. In de directe omgeving zijn twee geitenhouderijen gelegen. Op de geitenhouderij aan de Oetlaarsestraat worden naast geiten ook runderen en paarden gehouden. De aanwezigheid van meerdere diersoorten is, naast de aanwezigheid van geitenhouderijen, een reden om advies te vragen bij de GGD.
Het initiatief is op dit moment niet mogelijk binnen het huidige bestemmingsplan.

Bij het opstellen van deze reactie heeft de GGD gebruik gemaakt van:
- Toelichting en regels bestemmingsplan Wijsstraat ongenummerd Schijndel, Lievense Milieu BV, 7 januari 2023
- Verbeelding
- https://krd.igoview.nl/main (geraadpleegd 24 februari 2023)
- Achtergrondbelasting geur (odzob.nl) (geraadpleegd 24 februari 2023)

Situatieomschrijving
- Het plangebied ligt centraal in de kern van Schijndel aan de Wijsstraat en is momenteel in gebruik als huisweide.
- Het plangebied wordt aan de noord- en zuidzijde begrenst door respectievelijk de percelen Wijsstraat 32 en Wijsstraat 30. De westelijk grens wordt gevormd door de Wijsstraat. De oostgrens van het plangebied is de achtergelegen weide die grenst aan het perceel Bunderstaat 30A.
- Het plan sluit op de reeds aanwezige bebouwing aan. De te bouwen woningen zijn gasloos.
- De meest nabij gelegen hoogspanningslijn bevindt zich op een afstand van circa 2,3 km ten noordoosten van het plangebied. Daarmee is dit vanuit gezondheid bezien geen aandachtspunt.
- Door het adviesbureau is gekeken naar de bodemkwaliteit. Zij stellen dat gelet op de beschikbare informatie over de bodemkwaliteit van de bouwvlakken er geen verkennend bodemonderzoek uitgevoerd hoeft te worden. De GGD neemt dit voor kennisgeving aan en gaat in dit advies verder niet in op het aspect bodem.
- Aangegeven wordt dat er geen sprake is van het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de directe nabijheid van de planlocatie.
- In de omgeving van het plangebied zijn 4 niet agrarische bedrijven gelegen. De afstand van de bedrijven tot het plangebied varieert van 140 tot 195 meter. Alle bedrijven hebben als grootste

Gezondheid Milieu en Veiligheid
Postbus 3024
5003 DA Tilburg
088 – 3687800

milieu@ggdgmv.nl

richtafstand vanuit de VNG richtlijn 0 meter. Er wordt daarmee ruim voldaan aan de richtafstand vanuit de VNG richtlijn.

Gezondheidskundige advieswaarden
De GGD vindt dat het voldoen aan de milieuwetgeving niet automatisch betekent dat er sprake is van een verantwoord woon- en leefklimaat. Bij het vaststellen van wettelijke grenswaarden worden namelijk ook andere aspecten dan enkel gezondheid, zoals bijvoorbeeld economische en technische haalbaarheid, meegewogen. Vandaar dat de GGD ter bescherming van de volksgezondheid bij haar advisering gebruik maakt van gezondheidskundige advieswaarden, waar enkel gezondheidsaspecten aan ten grondslag liggen.

Wanneer een juridische toets wordt uitgevoerd, zal getoetst worden aan de wettelijke waarden, zoals bijvoorbeeld vastgelegd in een geurgebiedsvisie/ verordening geurhinder en veehouderij en beleidsregels. Vanuit gezondheid verdient het de voorkeur te toetsen aan de gezondheidskundige advieswaarden om te streven naar een goed woon- en leefklimaat. Op grond van de wet Publieke Gezondheid heeft de gemeente ruimte om deze gezondheidsaspecten mee te wegen in bestuurlijke beslissingen.

Afstanden tot veehouderij

- Veehouderijen hebben impact op hun fysieke omgeving. Uit onder andere het VGO-onderzoek is bekend dat omwonenden van veehouderijen blootgesteld worden aan verhoogde concentraties geur, fijn stof, endotoxinen en biologische agentia. Blootstelling kan tot hinder en gezondheidsklachten leiden. Vooralsnog betreft dit VGO onderzoek met name epidemiologische gegevens, onderzoek naar oorzakelijke factoren is nog in volle gang. Het ligt voor de hand dat vrijkomende emissies van veehouderijen ((biologisch) fijnstof, endotoxinen, mogelijk zoönotische ziekteverwekkers, stoffen die vrijkomen bij mestverwerking) hierbij een rol spelen. Uit onderzoek blijkt dat hoe dichter een veehouderij bij woningen ligt, hoe hoger de blootstelling aan stofdeeltjes, endotoxinen en micro-organismen; hetgeen tot een toename van gezondheidsrisico's leidt. De GGD adviseert tenminste 250 meter afstand aan te houden tussen veehouderijen en nieuw te bouwen woningen/ gevoelige bestemmingen.
- Voor geitenhouderijen en pluimveebedrijven wordt een andere afstandscriterium gehanteerd.
  <u>Geitenhouderij</u>
  - In het onderzoek Veehouderij en Gezondheid Omwonenden(VGO) werd aangetoond dat binnen een straal van 2 km rondom geitenhouderijen omwonenden een grotere kans op longontsteking hebben. Dit verband is tussen 2009 en 2019 elk jaar gevonden. Op dit moment is nog niet bekend wat de oorzaak van het verhoogd voorkomen van longontsteking is, waardoor het nog niet mogelijk is passende maatregelen te treffen om het risico te beheersen. Vervolgonderzoek hiernaar vindt plaats, maar resultaten hiervan zullen naar verwachting niet op korte termijn beschikbaar zijn.
  - Uit onderzoek blijkt dat het risico op longontsteking toeneemt naarmate men dichterbij de geitenhouderij woont. Het risico op longontsteking is het hoogst binnen 500 meter en blijft vergroot tot een afstand van 2 kilometer. In het VGO onderzoek is niet gekeken naar de invloed van het aantal geiten op een geitenhouderij. Enkel zijn geitenhouderijen met meer dan 50 geiten in het onderzoek meegenomen. Evenmin is gekeken naar het effect wanneer er twee of meer geitenhouderijen in de buurt van een gevoelig object liggen.

  <u>Pluimveebedrijven</u>
  - In het eerste VGO onderzoek werd een verhoogd risico op longontsteking gevonden bij omwonenden binnen een straal van 1 km van een pluimveehouderij. In vervolgonderzoek (2014-2016) werd deze associatie niet meer gevonden. Elke drie jaar worden in het kader van VGO de risicoafstanden tot geiten en pluimveehouderijen geanalyseerd. In de VGO update 2017 – 2019 geldt dat voor de onderzochte periode, in tegenstelling tot de vorige actualisering, weer een statistisch significante associatie tussen longontsteking en het wonen in de nabijheid van pluimveehouderijen wordt gevonden, dit keer tot een afstand van 500 meter (uit nivel rapport: 1004118.pdf (nivel.nl)).

Aanvraag en conclusie:

- De locatie is niet gelegen binnen een afstand van 1 km van een pluimveebedrijf en evenmin binnen 250 meter van overige veehouderijen. De dichtstbij gelegen veehouderij (aan de Borne) bevindt zich op een afstand van ruim 500 meter.
- Er liggen twee geitenhouderijen binnen een straal van 2 kilometer van de planlocatie, te weten één geitenhouderij aan de Oetelaarsestraat 29, met 480 geiten op circa 1,2 km en één aan de Boxtelseweg 10, met 525 geiten op circa 1,5 km. De 2 km cirkels behorende bij deze bedrijven overlappen elkaar. (bron google maps).
  Gezien de afstand tot de planlocatie geldt dat de bewoners een verhoogd risico op longontsteking lopen, al is dit risico kleiner dan wanneer de planlocatie op minder dan 500 meter had gelegen. Daarnaast liggen de beide bedrijven hemelsbreed een kilometer van elkaar. In het VGO onderzoek is niet onderzocht wat de gevolgen op de gezondheid van omwonenden zijn wanneer twee of meer geitenhouderijen in elkaars nabijheid zijn gelegen; mogelijk neemt het risico toe. Het advies is in elk geval toekomstige bewoners van het risico op het verhoogd voorkomen van longontsteking op de hoogte te brengen, zodat zij dit in hun beslissing kunnen meenemen.
- Op de locatie aan de Oetlaarsestraat worden naast geiten ook runderen en paarden gehouden. Het is niet aannemelijk dat deze specifieke combinatie van diersoorten tot grotere gezondheidsrisico's bij omwonenden leidt. Uit onderzoek van WUR blijkt dat een paard geen grote rol speelt bij verspreiding van zoönose (15012131 bijlage2.pdf (wur.nl). De combinatie van geiten/ rundvee kan tot een verhoogd risico leiden wanneer de geiten niet gevaccineerd zijn tegen Q-koorts. Gezien de omvang van het bedrijf zullen de geiten gevaccineerd zijn en is er geen sprake meer van een verhoogd risico. Daarnaast is de locatie op circa 1,2 km van het initiatief gelegen.

Overige milieuaspecten

De geschiktheid van de locatie is mede afhankelijk van milieuaspecten die van invloed kunnen zijn op de gezondheid, zoals bijvoorbeeld het geluidsniveau en de luchtkwaliteit. De GGD beoordeelt deze milieu-factoren aan de hand van gezondheidskundige advieswaarden in plaats van wettelijke normen. Wettelijke normen vormen een compromis van gezondheidsbescherming en andere aspecten zoals technische en politieke haalbaarheid. Daardoor kunnen ook beneden wettelijke normen al gezondheidseffecten optreden. In dat geval wordt niet aan de gezondheidskundige uitgangspunten van de GGD voldaan.

Geur:

Geur kan leiden tot (ernstige) hinder en daarmee samenhangend klachten als misselijkheid, hoofdpijn, prikkeling van slijmvliezen, irritatie van ogen en neus, en slaapproblemen. Door de GGD wordt voor de achtergrondgeurbelasting een gezondheidskundige advieswaarde gehanteerd, gebaseerd op het onderzoek van Geelen et al.1

De GGD hanteert de volgende gezondheidskundige advieswaarden:

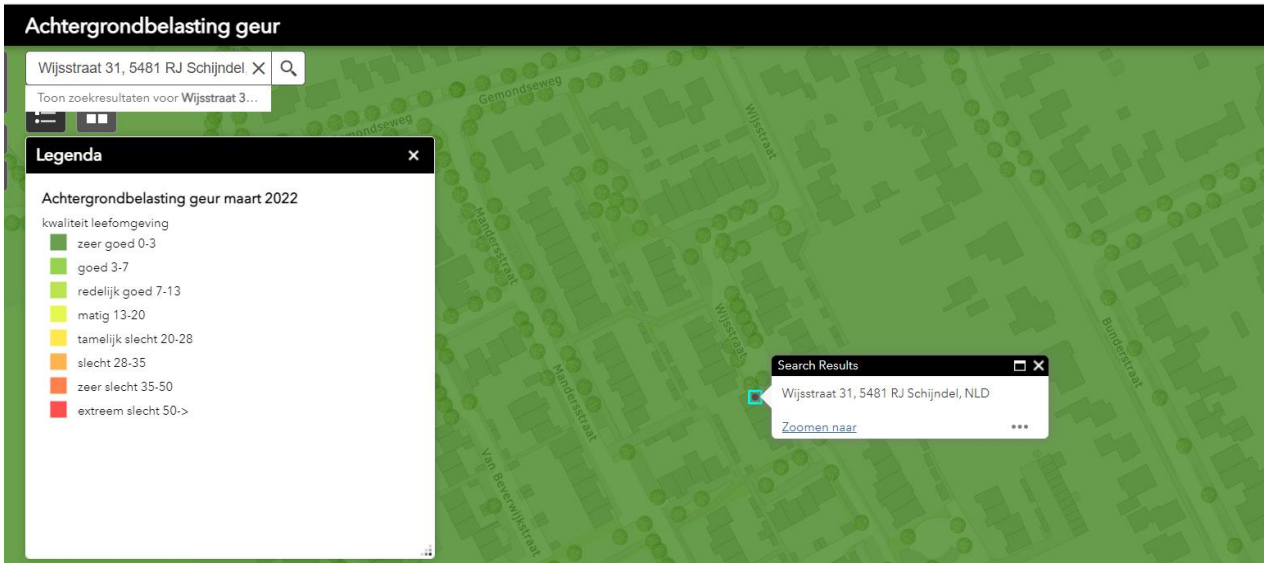
% geurgehinderden	Geurbelasting	
	Voorgrond	Achtergrond
12% (woonkern)	2 OU/m^3	5 OU/m^3
20% (buitengebied)	5 OU/m^3	10 OU/m^3

Bij ontwikkelingen met dieren zonder (wettelijke) emissiefactor wordt vanuit geur een afstand van minstens 100 meter vanaf de rand van een bedrijf tot de dichtstbijzijnde gevoelige bestemming gehanteerd.

[1] Geurhinder van veehouderij nader onderzocht: meer hinder dan Handreiking Wgv doet vermoeden?, Geelen L. et al, 2015

Aanvraag en conclusie:

- De afstand tot de bestaande veehouderijen is zo groot, namelijk meer dan 500 meter, dat er geen sprake zal zijn van een relevante voorgrondbelasting.
- De achtergrondbelasting ter plaatse wordt vooral bepaald door de bedrijven gelegen aan de Borne 50, Putsteeg 6, Putsteeg 75, Elde 2 en Elde 3. Op deze bedrijven wordt melkrundvee gehouden. Voor dieren zonder wettelijke geuremissiefactor wordt een afstandscriterium gehanteerd. Aan dit criterium (minimaal 100 meter) wordt voldaan.

De berekende achtergrondgeurbelasting bedraagt 0-3 OU/m^3 (bron Achtergrondbelasting geur (odzob.nl)); dieren zonder wettelijke geuremissiefactor worden in de berekening niet meegenomen, al dragen ze wel bij aan de geurbelasting in de omgeving. Bij een achtergrondgeurbelasting van 0-3 OU/m^3 wordt voldaan aan de gezondheidskundige advieswaarden. Het percentage geurgehinderden zal naar verwachting onder de 12% liggen. Dit percentage wordt vanuit gezondheidskundig oogpunt als maximum gehanteerd voor woningen in een woonkern.

Luchtkwaliteit/ endotoxine:

- Blootstelling aan fijnstof (PM2,5-PM10) kan leiden tot luchtwegklachten, acute klachten van ogen, neus en bovenste luchtwegen, verminderde longfunctie, hart- en vaatziekten en vervroegde sterfte. Bekend is dat ook onder de wettelijke advieswaarden gezondheidswinst behaald kan worden. Vanuit gezondheid worden dan ook striktere advieswaarde gehanteerd dan de wettelijke grenswaarden, te weten PM10 15 µg/m^3, PM2,5 5 µg/m^3 en voor NO_2 10 µg/m^3.
- Verder concludeert de WHO dat nabij drukke wegen talloze componenten in verhoogde concentraties aanwezig zijn en dat de gezondheidseffecten niet aan één of enkele componenten zijn toe te schrijven (REVIHAAP, 2013). Daardoor is 'afstand houden tot de weg' nog steeds de beste maatregel, aangezien dit minder blootstelling aan het volledige mengsel tot gevolg heeft. Vandaar dat de GGD naast de gezondheidskundige WHO advieswaarden ook afstandscriteria hanteert.

Aanvraag en conclusie:

Uit de GCN kaarten (2021) blijkt dat de NO_2 concentratie 12 µg/m^3 bedraagt. De concentratie PM10 bedraagt 16 µg/m^3 en de concentratie $PM_{2,5}$ 9 µg/m^3. Dit betekent dat niet aan de gezondheidskundige advieswaarden van de WHO wordt voldaan en dat gezondheidseffecten door de blootstelling kunnen optreden. Het niet voldoen aan de gezondheidskundige advieswaarden geldt overigens voor veel plekken in Nederland.

Het initiatief ligt niet in de directe nabijheid van drukke doorgaande wegen (binnen 50 meter bij meer dan 10.000 mve) of snelwegen (300 meter).

Endotoxinen

- Endotoxinen kunnen via inademing luchtwegklachten, acute en chronische longfunctie-veranderingen, ontstekingsreacties en niet allergische astma en COPD veroorzaken. De Gezondheidsraad ziet endotoxine als een goede indicator voor de blootstelling van omwonenden aan stoffen uit stallen die een negatieve invloed hebben op de luchtwegen. Er is een gezondheidskundige advieswaarde voor de algemene bevolking afgeleid van 30 EU/m^3 endotoxinen.

Aanvraag en conclusie:

- Op basis van de handreiking endotoxine[2], is aan de hand van de fijnstof emissie voor pluimvee- en varkenshouderijen te berekenen of de geplande nieuwbouwlocatie binnen de endotoxine richtafstand van dergelijke individuele bedrijven ligt. In de toelichting bestemmingsplan wordt aangegeven dat er geen pluimveehouderij binnen één kilometer van het plangebied is gelegen en andere veehouderijen liggen op meer dan 250 meter. Op basis van de beschikbare informatie liggen de nieuw te bouwen woningen niet binnen een endotoxine richtafstand van een individueel pluimvee- of varkensbedrijf.

Geluid:

Wegverkeer is in Nederland de belangrijkste bron van geluidshinder in de woonomgeving. Blootstelling aan geluid kan een scala aan nadelige gezondheidseffecten veroorzaken. De geluidsbelastingen worden inzichtelijk gemaakt aan de hand van geluidcontouren langs de wegen.
De GGD gaat uit van de volgende geluidniveaus:

- Maximaal geluidniveau van 50 dB Lden op de gevel, ter bescherming van de gezondheid,
- Maximaal 40 dB Lnight op de gevel gedurende de nacht om slaapverstoring zoveel mogelijk te voorkomen.
- Er wordt geen rekening gehouden met wettelijke toegestane correcties in geluidniveaus.

De genoemde geluidsniveaus zijn ook van toepassing op het geluid afkomstig van bedrijven.

Aanvraag en conclusie:
De cumulatieve geluidsbelasting ten gevolge van wegverkeer bedraagt ter plaatse van de woningen ten hoogste 42 tot 43 dB Lden (exclusief aftrek conform art. 110 g Wgh). Op basis van deze geluidbelasting is sprake van een goed akoestisch woon- en leefklimaat ter plaatse.

Eindconclusie

Op basis van bovenstaande bevindingen kan geconcludeerd worden dat voor de meeste milieufactoren voldaan wordt aan de gezondheidskundige advieswaarden (zoals die bijvoorbeeld gelden voor geluid, achtergrondgeurbelasting). Dit geldt niet voor de concentraties PM10, PM2,5 en NO_2, deze liggen boven de WHO advieswaarden zoals voor veel plaatsen in Nederland geldt.
De te bouwen woningen liggen wel binnen een straal van 2 km van twee geitenhouderijen, waardoor toekomstige bewoners een verhoogd risico op longontsteking lopen. Hierbij wordt opgemerkt dat de afstand tot de geitenhouderijen meer dan één kilometer bedraagt, waardoor het risico kleiner is dan wanneer ze binnen 500 meter van een geitenhouderij liggen. Daarentegen liggen er wel weer twee geitenhouderijen binnen een straal van 2 km van de te bouwen woningen. Dit verhoogt het risico naar verwachting weer, al is dit nog niet te kwantificeren. Het advies is in elk geval de toekomstige bewoners van het verhoogd risico op longontsteking op de hoogte te brengen, zodat zij dit in hun afweging mee kunnen nemen.

---

[2] Notitie Handelingsperspectieven Veehouderij en Volksgezondheid: Endotoxine toetsingskader 1.0. Ondersteuningsteam Veehouderij en Volksgezondheid 25 november 2016.

De combinatie van koeien, paarden en geiten leidt niet tot specifiek grotere zoönose gerelateerde gezondheidsrisico’s voor omwonenden.

Wanneer u naar aanleiding van dit advies nog vragen heeft, kunt contact opnemen met team GMV onder telefoonnummer 088 3687800.

Met vriendelijke groet,

M. Scholtes
Adviseur milieu en gezondheid